

Statenvoorstel nr. PS23-000329

Datum	GS-kenmerk	Inlichtingen bij
18.04.2023	2023-011385	R.D.T. Kappert, telefoon 038 499 70 27 e-mail: R.Kappert@overijssel.nl

---

Aan Provinciale Staten

Onderwerp

Jaarstukken 2022

Bijlagen

- I. Ontwerpbesluit
- II. Specificatie van het resultaat (zie onderaan)
- III. Reactie op accountantsverslag (zie onderaan)

Samenvatting van het voorgestelde besluit

Provinciale Staten stellen de jaarstukken 2022 vast. In de jaarstukken wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van de begroting 2022.

De jaarstukken bestaan uit de volgende onderdelen:

- Inleiding
- Kerntaakteksten, inclusief financiële toelichting
- Paragrafen
- Financiële jaarrekening
- Provinciale organisatie
- Diverse bijlagen, waaronder de Sisa-verantwoording, het financieel bijlagen boek, de wettelijke indicatoren en verschillende jaarverslagen (Energiefonds Overijssel BV, de Ontwikkelopgave NNN, integriteit en de Meerjareninvesteringsprognose Grondbeleid).

Het jaarrekeningresultaat 2022 bedraagt € 36,6 miljoen positief.

De jaarstukken 2022 zijn te raadplegen via de overkoepelende website voor onze Planning & Controlpublicaties: <https://destaatvan.overijssel.nl>

Inleiding en probleemstelling

In dit statenvoorstel schetsen wij de hoofdlijnen van de jaarstukken 2022. Wij geven daarmee invulling aan de aanbeveling van de auditcommissie bij de jaarstukken om compact te rapporteren.

De complete jaarstukken publiceren wij al enkele jaren volledig digitaal via onze centrale portal <https://destaatvan.overijssel.nl>.

Onderdelen jaarstukken

De jaarstukken bestaan uit diverse onderdelen. We onderscheiden de volgende onderwerpen:

- 1a. Inleidende samenvatting
- 1b. Programmaverantwoording / kerntaken
- 1c. Verplichte Paragrafen
- 1d. Provinciale organisatie
- 1e. Bijlagen, waaronder de Sisa-verantwoording, het financieel bijlagen boek, de wettelijke indicatoren en verschillende jaarverslagen (Energiefonds Overijssel BV, de Ontwikkelopgave NNN, integriteit en de Meerjareninvesteringsprognose Grondbeleid).
2. Jaarrekening
3. Reactie op accountantsverslag

1a. Inleidende samenvatting

De inleidende samenvatting vindt u op de site van de jaarstukken 2022, onder de tegel 'Inleiding en statenvoorstellen'. De inleidende samenvatting is beschreven aan de hand van de zeven opgaven uit het coalitie-akkoord 2019-2023 Samen bouwen aan Overijssel.

1b. Programmaverantwoording

Inhoud

De programmaverantwoording is opgedeeld in diverse kerntaken (1 ruimtelijke ordening en waterbeheer t/m 7 Kwaliteit openbaar bestuur). Per kerntaak is een 'tegel' opgenomen op de website waaronder u de verantwoording vindt. Kerntaken zijn onderverdeeld in verschillende begrotingsprestaties. Per prestatie is een inhoudelijke toelichting gegeven over de stand van zaken ten aanzien van de begrotingsacties en is waar nodig het financiële resultaat ten opzichte van de begroting toegelicht.

Financieel

In de financiële toelichting treft u waar nodig ook resultaatbestemmings- en begrotingswijzigingsvoorstellen aan. Volgtijdelijk stelt u eerst de jaarstukken vast (jaarverslag en -rekening). Daarna beslist u wat er moet het resultaat moet gebeuren (het bestemmen van het resultaat). Aanvullend doen wij begrotingswijzigingsvoorstellen om de meerjarenbegroting aan te laten sluiten bij de begrotingsdoelstellingen.

Knip: twee statenvoorstellen

Ten behoeve van de volgtijdelijkheid hebben we voornoemde besluiten verdeeld over twee statenvoorstellen. Het voorliggende statenvoorstel heeft betrekking op het vaststellen van de jaarstukken en daarmee het resultaat. De resultaatbestemmings- en begrotingswijzigingsvoorstellen hebben we in een tweede statenvoorstel opgenomen 'Resultaatbestemming- en begrotingswijzigingsvoorstellen bij jaarstukken 2022' dat in dezelfde vergadering wordt behandeld.

Begrotingsprestaties 2022

Alle prestaties in het jaarverslag zijn voorzien van een kleurscore op zowel inhoudelijke als financiële stand van zaken. Deze systematiek hanteren wij in onze planning en control documenten en wordt in de volgende tabel kort toegelicht.

Legenda:

	Inhoud	Financieel
Groen	Alle begrotingsacties zijn gerealiseerd, geen bijzonderheden	Besteding is conform begroting of er is sprake van overbesteding door een versnelling op prestaties met dekking uit de reserve uitvoering Kwaliteit van Overijssel of Natuur Netwerk Nederland. Laatstgenoemde situatie wordt dan toegelicht.
Oranje	Eén of enkele begrotingsacties zijn niet gerealiseerd en/of er is een bijzonderheid	Onderbesteding groter dan 25%
Rood	Geen enkele begrotingsactie is gerealiseerd en/of er is een majeure bijzonderheid	Overbesteding

Samenvattende tabel met scores:

	Inhoud		Financieel	
	Aantal	%	Aantal	%
Groen	107	85%	77	61%
Oranje	18	14%	47	37%
Rood	1	1%	2	2%
	126	100%	126	100%

De rode score op inhoud heeft betrekking op de prestatie N35 -lopende projecten (4.3.6). Naast de stikstofproblematiek is met de huidig beschikbare middelen het project knooppunt Raalte niet uit te voeren. Mogelijkheden worden verkend. Daarnaast kleuren twee andere prestaties rood omdat het budget ten opzichte van de begroting is overschreden. Dit betreft de prestaties Bezwaar en beroep (7.3.4) en Aanpak schades langs kanaal Almelo de Haandrik (4.7.4). De overbesteding op bezwaar en beroep wordt veroorzaakt doordat het aantal bezwaarschriften dat informeel kon worden afgedaan is gedaald en wij vaker de proceskosten hebben moeten vergoeden. Voor de schadeafhandeling kanaal Almelo de Haandrik hebben wij op grond van de schaderegeling de voorziening moeten ophogen. Bij de prestaties vindt u een uitgebreidere toelichting.

Een samenvattend totaaloverzicht met een toelichting per prestatie op de inhoudelijke en financiële voortgang vindt u tevens via de knop **Prestaties** in de rechter bovenhoek van de website. Aan de linkerkant van het vervolgscherm kunt u het overzicht nader filteren, al naar gelang uw informatiebehoefte. In deze sectie van de website hebben we tevens een filteroptie 'opgave' toegevoegd waarmee u inzicht krijgt via welke prestaties Overijssel een bijdrage levert aan bijvoorbeeld het klimaatakkoord.

1c. Verplichte paragrafen

De verslaggevingsregels¹ schrijven voor dat er over een aantal onderwerpen een aparte paragraaf wordt opgenomen in het jaarverslag. Deze hebben wij gerubriceerd onder het kopje 'paragrafen' op de website. U treft daar onder meer de paragrafen met betrekking de kapitaalgoederen, financiering, het weerstandsvermogen en de verbonden partijen aan. Twee paragrafen zijn nieuw. Dit betreft de paragrafen Investerings en de Openbaarheidsparagraaf.

Investerings

De paragraaf Investerings hebben wij conform onze werkwijze in de begroting 2022 opgesteld om de investeringskredieten (infrastructuur en huisvesting) op één centrale plek te verantwoorden, in plaats van 'verdekt' in de toelichting op de balans. Dit doet recht aan de omvang van de investeringskredieten en maken ze beter vindbaar. Bovendien kon daardoor de losse bijlage 'investeringsprojecten (water)wegen en kunstwerken' bij het jaarverslag vervallen.

Openbaarheidsparagraaf

De Openbaarheidsparagraaf is op grond van de Wet Open Overheid een verplichte paragraaf geworden. Via deze paragraaf vermelden wij onze beleidsvoornemens (begroting) en leggen wij daarover verantwoording af (jaarverslag). Ultimo 2022 is daarover nog niet zoveel te melden. We volgen het tempo van de wet. Dit houdt in dat wij overgaan tot het actief publiceren van de informatiecategorieën op het moment dat er een koninklijk besluit wordt genomen over de inwerkingtreding van de actieve openbaarmakingsplicht voor de verschillende informatiecategorieën.

1d. Provinciale organisatie

Onder het kopje 'organisatie', treft u op de website van de jaarstukken een beschrijving van de provinciale organisatie, waaronder de portefeuillevreiding van gedeputeerde staten, zoals deze op het jaareinde van 2022 bestond. De gewijzigde samenstelling van uw Staten en het dagelijks bestuur zal in de nieuwe cyclus worden geactualiseerd.

¹ Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten

1e. Bijlagen

Conform de wens van provinciale staten om zoveel mogelijk stukken rondom de p&c cyclus te bundelen, hebben wij diverse bijlagen bij de jaarstukken gevoegd. U vindt ze rechtsboven op de website van de jaarstukken, onder het kopje 'bijlagen'. Dit betreft onder meer de Sisa-verantwoording, het financieel bijlagen boek, de wettelijke indicatoren en verschillende jaarverslagen (Energiefonds Overijssel BV, de Ontwikkelopgave NNN, integriteit en de Meerjareninvesteringsprognose Grondbeleid).

Energiefonds Overijssel (EFO) is één van de vijf Overijsselse fondsen, naast het Innovatiefonds Overijssel (IFO I en IFO II), de Herstructureringsmaatschappij Overijssel (HMO), Oost NL en Wadinko. Conform de motie Schipper c.s. (PS/2011/763) vindt u het jaarverslag van EFO ook dit jaar als bijlage bij het provinciaal jaarverslag. Sinds 2022 ontvangt u van ons ook het Jaaroverzicht Overijsselse fondsen, waarin wij u meenemen op de resultaten van de vijf Overijsselse fondsen. U ontvangt daarbij ook de jaarverslagen van de vijf fondsen. Daarmee geven wij inmiddels op andere wijze invulling aan de motie Schipper. Vanaf volgend jaar ontvangt u het jaarverslag EFO dan ook niet langer als bijlage bij het provinciaal jaarverslag, maar uitsluitend als bijlage bij het Jaaroverzicht Overijsselse fondsen.

2. Jaarrekening

De jaarrekening vormt een belangrijk onderdeel van de jaarstukken. Op de website van de jaarstukken 2022 wordt onder het kopje 'jaarrekening' op diverse onderdelen inzicht gegeven in de vermogensopbouw (balans) en de resultaten op de exploitatie- en investeringsbudgetten. Hieronder stippen we de hoofdonderdelen aan.

2a. Analyse van het resultaat

Het jaarrekeningresultaat 2022 bedraagt € 36,6 miljoen. Dit resultaat is behaald op een begroting met een omvang van € 606,4 miljoen.

De werkelijke lasten waren € 62,0 miljoen lager dan begroot. De werkelijke baten waren € 27,2 miljoen hoger dan begroot. De bijdrage vanuit de reserves is per saldo € 52,6 miljoen lager dan begroot.

In onderstaande tabel is bovenstaande schematisch weergegeven.

Bedragen x 1,0 miljoen	Begroot	Realisatie	Saldo
Lasten	€ 563,3	€ 501,3	€ 62,0
Baten	€ 465,7	€ 492,9	€ 27,2
Saldo van lasten en baten	€ -97,6	€ -8,4	€ 89,2
Stortingen in reserves	€ 197,3	€ 197,2	€ 0,1
Onttrekkingen aan reserves	€ 294,9	€ 242,2	€ -52,7
Bijdrage reserves aan begroting	€ 97,6	€ 45,0	€ -52,6
Jaarrekeningresultaat	€ -	€ 36,6	€ 36,6

De begrote lasten bedroegen € 563,3 miljoen, de baten € 465,7 miljoen. Het begrote nadelige saldo van baten en lasten bedroeg daarmee € 97,6 miljoen. Dit bedrag zou per saldo worden onttrokken aan daarvoor aangelegde bestemmingsreserves. Dit volgt uit de uitvoering van de grote opgaven uit het coalitie-akkoord, inclusief het investeringsprogramma Kwaliteit van Overijssel, waarvoor deze reserves in het verleden zijn gevormd.

Het gerealiseerde saldo van baten en lasten in 2022 is € 8,4 miljoen nadelig (meer lasten dan baten), maar minder nadelig dan vooraf begroot. Ten opzichte van de begroting levert dit een voordeel op van per saldo € 89,2 miljoen. Dit komt doordat er € 27,2 miljoen aan hogere opbrengsten is gerealiseerd tegenover € 62,0 miljoen lagere lasten.

De hogere baten hebben vooral betrekking op van het Rijk ontvangen doelmittelingen die nog niet begroot waren. De lagere lasten betekenen hier dat de uitgaven veelal opschuiven naar een volgend jaar. Deze lasten worden hoofdzakelijk gedekt uit (bestemmings)reserves. Dit is terug te zien in het tweede deel in de tabel dat de verschillen ten opzichte van de begrote reservemutaties weergeeft. De onttrekkingen aan de reserves (incidentele budgetten) zijn per saldo € 52,6 miljoen lager dan begroot. Deze middelen blijven in de reserves beschikbaar om op een later moment aan de begroting toe te voegen. Voor het overgrote deel hebben de lagere onttrekkingen betrekking op de uitvoeringsreserve Kwaliteit van Overijssel (€ 25,2 miljoen), de algemene risicoreserve (€ 15,3 miljoen), de cofinancieringsreserve Europese programma's (€ 5,0 miljoen) en de reserve Natuur Netwerk Nederland (€ 3,0 miljoen).

Op de website vindt u onder het kopje 'jaarrekening > analyse van het resultaat > verklaring lagere besteding reserves', een detaillering van betrokken prestaties. De toelichting daarop vindt u wederom bij de desbetreffende prestaties op de kerntaakpagina.

Afgezet tegen de begroting 2022 bedraagt het voordelige saldo van baten en lasten € 89,2 miljoen. Gecorrigeerd voor het (tijdelijke) voordeel van de uitgestelde onttrekkingen aan de reserves (€ 89,2 miljoen -/- € 52,6 miljoen), bedraagt het jaarrekeningresultaat van 2022 € 36,6 miljoen.

2b Specificatie van het resultaat

In bijlage 2 vindt u een nadere uiteenzetting van het resultaat. Wij hebben daarin posten toegelicht met een resultaat groter dan € 0,5 miljoen.

Daarnaast vindt u op de website onder het kopje 'jaarrekening > analyse van het resultaat over 2022' een nog gedetailleerdere tabel, dat de resultaten per prestatie weergeeft. Daarin is ook inzichtelijk gemaakt welk aandeel de onderbesteding op bestemmingsreserves heeft in het saldo van baten en lasten. De nadere toelichting op de afzonderlijke begrotingsprestaties vindt u bij de prestatie binnen de desbetreffende kerntaak.

2c Voordelen op structurele begrotingsposten

In haar reactie op de jaarstukken 2017 en 2018 heeft de auditcommissie geadviseerd om voor voordelen op structurele kostenposten te duiden of die voordelen een incidenteel of structureel karakter hebben. En om bij voordelen met een structureel karakter het verband met de nieuwe begrotingscyclus te leggen.

In de analyse van het jaarrekeningsaldo hebben we hiernaar gekeken. Wij hebben daarbij ingezoomd op structurele budgetten waar voor het tweede achtereenvolgende jaar een voordeel is ontstaan groter dan € 0,1 miljoen. Naast de structurele kostenposten hebben wij ook gekeken naar de structurele opbrengstenposten.

Op de website is een overzicht opgenomen van de voordelen op de structurele begrotingsposten waarbij we hebben aangegeven wat we met de uitkomsten van deze analyse doen. U vindt het overzicht op de locatie: jaarrekening > analyse van het resultaat over 2022 > voordelen op structurele begrotingsposten.

In het algemeen concluderen wij dat de grote posten uit het overzicht een incidenteel karakter of oorzaak hebben. Een voorbeeld hiervan is de vrijval van de voorziening voor pensioenverplichtingen aan politieke ambtsdragers (7.3.5). Met de andere voordelen op de structurele posten hebben ze gemeen dan ze in belangrijke mate onvoorspelbaar zijn. Onvoorspelbaar maar niet per se incidenteel, omdat er zich in meerjarig perspectief soms iets van een patroon aftekent, met van jaar tot jaar soms sterk variërende omvang. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de vrijval van oude subsidieverplichtingen (vaststelling lager dan voorschot), die van materiële betekenis is op de voordelen van de prestaties in kerntaak 4 (mobiliteit). Daarnaast suggereert een structurele begrotingspost een lineair kostenverloop, terwijl er dikwijls projectmatige activiteiten mee worden uitgevoerd die geen gelijkmatig verloop kennen en bovendien vaak langer duren dan vooraf ingeschat (1.1.2; 6.4.1; bedrijfsvoering). Desondanks is er ook een aantal posten geïdentificeerd dat door een structurele wijziging van omstandigheden tot voordelen heeft geleid. Voorbeelden hiervan zijn de digitalisering van communicatie (7.3.3) of de veranderde financieringsmethodiek van de omgevingsdiensten (2.1.2). In de nieuwe begrotingscyclus zullen we afwegen wat de benodigde begrotingsomvang voor dergelijke activiteiten is. Afgezet tegen de totale lastenbegroting van € 563 miljoen zal effect op de structurele begroting relatief klein zijn.

2d Resultaatbestemmingen en begrotingswijzigingen

Een belangrijk onderdeel rond de besluitvorming over de jaarstukken, heeft betrekking op de bestemming van het resultaat. Indien er geen specifieke bestemming aan gegeven wordt, wordt het resultaat toegevoegd aan de algemene reserve en zijn deze middelen vrij beschikbaar.

In een separaat statenvoorstel hebben wij de resultaatbestemmingsvoorstellen opgenomen. In dat stuk zijn tevens de begrotingswijzigingsvoorstellen opgenomen.

3. Accountantsverslag

Wij hebben een goedkeurende accountantsverklaring ontvangen bij dit jaarverslag. Het accountantsrapport is positief van toon. In bijlage 3 hebben wij onze reactie op het accountantsverslag opgenomen.

Voorstel

Gelet op het voorgaande stellen wij u voor het besluit te nemen, zoals verwoord in het ontwerpbesluit in bijlage 1.

Gedeputeerde Staten van Overijssel,

<<handtekening>>

voorzitter, A.P. Heidema

secretaris, N. Versteeg

Bijlage 2: Specificatie van het resultaat

Het resultaat van € 36,6 miljoen wordt veroorzaakt door voor- en nadelen op diverse begrotingsprestaties. In de tabel hieronder specificeren wij de voordelen groter dan € 0,5 miljoen ten opzichte van de actuele begroting 2022.

Prestatie	Omschrijving		Resultaat x 1 miljoen*	
1.1.4	Inzetten grondbeleidsinstrumentarium	€	1,6	
1.1.5	Programma Omgevingswet	€	0,8	
2.1.2	Vergunningverlening, toezicht, handhaving milieu	€	1,2	
2.3.2	Beheer nazorgfonds	€	-0,6	
3.1.2	Vergunningverlening, toezicht, handhaving landbouw	€	0,7	
3.1.4	Beheer natuurterreinen	€	0,6	
4.1.3	Slim inzetten van duurzame systemen en netwerken	€	0,7	
4.2.3	Concessie- en contractmanagement van bus en trein	€	0,7	**
4.3.1	Stimuleren fietsgebruik	€	5,8	
4.5.1	Infrastructurele maatregelen verkeersveiligheid	€	1,3	
4.5.2	Educatie en voorlichting verkeersveiligheid	€	1,4	
4.7.1	Beheer provinciale infrastructuur	€	0,9	
4.7.4	Aanpak schades langs kanaal Almelo de Haandrik	€	-7,6	
5.5.4	Verstrekken risicokapitaal	€	1,9	
6.4.1	Een leven lang lezen en leren	€	1,1	
7.3.5	Verstevigen samenspel PS-GS	€	2,1	
OFD***	Bedrijfsvoering	€	3,4	
OFD	Toegerekende personeelskosten	€	2,6	
OFD	Lokale heffingen	€	0,7	
OFD	Saldo financieringsfuncties	€	3,4	
OFD	Overige algemene dekkingsmiddelen	€	2,1	**
OFD	Onvoorzien	€	3,9	
	Overig	€	7,9	
Totaal		€	36,6	

* Het resultaat per prestatie is incl. de resultaten op aan de prestatie gelieerde bestemmingsreserves

**Het resultaat op de prestatie is vereffend met het resultaat op de algemene dekkingsmiddelen (SPUK versus decentralisatieuitkering). Zie toelichting bij 4.2.3 in de kerntaak Mobiliteit

***OFD = Overhead, financiering en dekkingsmiddelen

Iedere post wordt afzonderlijk toegelicht bij de prestatie in de kerntaak. Op deze plaats lichten we de acht grootste posten toe.

Bedrijfsvoering

Verkregen middelen, met namen ten aanzien van het ICT-domein zijn nog niet tot besteding gekomen, o.a. op het gebied van digitale archivering, de Wet Open Overheid en informatiebeveiliging. In de paragraaf bedrijfsvoering wordt daar nader op ingegaan. Ook op het facilitaire vlak zijn middelen overgehouden. Bijvoorbeeld door het uitstellen van de herinrichting van de werkplekken. Daarnaast zijn de kosten voor vergaderingen en evenementen en reiskosten lager uitgevallen.

Stimuleren fietsgebruik

De onderuitputting op de prestatie fietsgebruik heeft een belangrijk aandeel in het resultaat. Met name het subsidieonderdeel (UVP) bleven de bestedingen achter. Enerzijds vanwege een aantal projecten die in 2023 tot uitvoering komen. Anderzijds vanwege het administratieve effect dat de in 2021 gewijzigde regelgeving omtrent de lastneming van subsidies (BBV) veroorzaakt. De lastneming voor grote projectsubsidies verschuift daardoor van het jaar van beschikken, naar het uitvoeringsjaar/-jaren van de maatregelen. Dit verklaart een bedrag van € 5 miljoen. Dit wordt verder aangevuld met vrijval subsidieverplichtingen uit voorgaande jaren.

Aanpak schade langs kanaal Almelo de Haandrik

Op grond van de vastgestelde schaderegeling is gebleken dat de voorziening voor de afwikkeling van

schadevergoedingen en subsidies, niet toereikend is. Op basis daarvan hebben wij een aanvullende storting van € 7,6 miljoen in de voorziening gedaan. Dit is nader toegelicht onder prestatie 4.7.4.

Verstrekken risicokapitaal

Onze verbonden partij Innovatiefonds I (IFO I) heeft in 2022 een positief resultaat behaald van € 1,9 miljoen. Daarmee is het eigenvermogen van IFO gestegen. Hierdoor valt er € 1,9 miljoen vrij uit onze verliesvoorziening voor deze verbonden partij. Overigens zullen wij conform het beleid voorstellen om dit bedrag via een resultaatbestemmingsvoorstel te storten in de Algemene Financieringsreserve. Meer over het Innovatiefonds vindt u in de paragraaf 'verbonden partijen'.

Verstevigen samenspel PS_GS

Als gevolg van de gestegen rente kon de voorziening voor Algemene Pensioen- en uitkeringswet Politieke Ambtsdragers (APPA) met ruim € 1,1 miljoen vrijvallen, terwijl een bijstorting was begroot. Dit gaf een resultaat van € 1,7 miljoen. Daarnaast is het gereserveerde wachtgeld praktisch onaangesproken gebleven.

Saldo financieringsfuncties

Op de verkoop van enkele obligaties is een boekwinst gerealiseerd waardoor per saldo € 3,4 miljoen ten gunst is gekomen van het resultaat.

Overige algemene dekkingsmiddelen

De bijdrage aan het resultaat van € 2,1 miljoen bestaat uit meevallers op de begroting 2022. Dit betreft hoofdzakelijk de vrijval van (subsidie)verplichtingen, veelal als gevolg van een lagere vaststelling van de subsidie dan is bevoorschot.

Onvoorzien

Bij de Perspectiefnota 2023 is er een buffer voor prijsindexaties ingesteld van € 4,5 miljoen om kostenoverschrijdingen op contracten door inflatie te bekostigen. Hier is via Monitor II een beroep op gedaan voor € 885.000. Het onaangesproken deel van € 3,9 miljoen komt ten gunste van het resultaat. Ook voor 2023 is al een buffer opgenomen in de begroting.

Bijlage 3: Reactie op het accountantsverslag over de jaarrekening 2022

De accountant heeft een goedkeurende controleverklaring verstrekt

De accountant heeft een goedkeurende controleverklaring over 2022 afgegeven, voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid. Er zijn praktisch geen aanvullende fouten of onzekerheden geconstateerd ten opzichte van de bevindingen bij de interimcontrole. Zijn rapportage over de interimcontrole (boardletter) en onze reactie daarop zijn uitgebreid besproken in de auditcommissie.

In de volgende alinea's gaan wij nog kort in de aandachtspunten die de accountant memoreert. Wij houden daarbij de nummering aan uit het accountantsverslag.

1. Hoofdpijnen van de controle

Ongecorrigeerde verschillen

De rapportage bestaat uit twee ongecorrigeerde controleverschillen. De één heeft te maken met de rechtmatigheidsfout ten aanzien van de Europees aanbestedingsplichtige opdrachten (zie alinea 2.3 hieronder). Dergelijke fouten kunnen nu eenmaal niet met terugwerkende kracht gecorrigeerd worden en vormen daardoor per definitie een ongecorrigeerd verschil. Het andere ongecorrigeerde verschil heeft betrekking op een incidentele rentebaar (€ 2,6 miljoen) over het vierde kwartaal 2022 die wij per abuis aan 2023 hebben toegerekend. Wij hebben deze fout laat in het controleproces ontdekt en hebben dit gemeld aan de accountant. Om de oplevering van de jaarrekening niet te vertragen, hebben wij besloten om het boekjaar niet meer te corrigeren en dit onderdeel als fout te accepteren. Dit kan binnen de foutmarge van € 7,6 worden opgevangen. Daarnaast hebben ons afsluitingsproces aangescherpt om herhaling in de toekomst te voorkomen

2.2. IT-omgeving en informatieveiligheid

Dit onderdeel is hoofdzakelijk in de interimcontrole getoetst. De belangrijkste aandachtspunten hebben betrekking op het leveranciersmanagement richting het shared service center ONS, met name ten aanzien van het dienstverleningsstuk rondom ICT-diensten en de salarisadministratie. Ten aanzien van het nieuwe zaakstelsel krijgen teamleiders de verantwoordelijkheid voor de toewijzing van rollen (toegang) op basis van het need-to-know principe te valideren. De accountant adviseert ons om de teamleiders daarop te controleren opdat het stelsel zijn werking behoudt. Tot slot wijst de accountant op de uitdagingen die in het verschiet liggen omtrent de informatieveiligheid.

Reactie

Met een ISAE 3402 type II verklaring kan een externe dienstverlener als ONS aantonen dat de kwaliteit van haar diensten, processen en het risicomanagement daaromheen op orde is. Dit verlaagt bovendien de intensiteit van de accountantscontrole aan onze kant. Helaas heeft de auditor bij ONS een verklaring met beperkingen afgegeven ten aanzien van de salarisadministratieprocessen, waardoor dit onderwerp in onze eindejaarscontrole wederom aanvullend is getoetst door onze accountant. Ervoor zorgen dat ONS aan de maatstaven van de ISAE 3402 verklaring gaat voldoen, is dan ook een belangrijk focuspunt in de verbetering van ons leveranciersmanagement.

De aanbeveling om het validatieproces van teamleiders te toetsen ondersteunen wij. Wij gaan met concerncontrol bekijken hoe we dit doelmatig kunnen inregelen.

De ontwikkelingen op het gebied van informatieveiligheid zijn talrijk. Nieuwe regelgeving blijft zich aandienen en de eisen worden steeds verder verhoogd. Dit stelt onze organisatie voor grote uitdagingen, ook in de bemensing van functies. Wij blijven hierin investeren om te kunnen blijven voldoen aan het vereiste kwaliteitsniveau.

2.3 Rechtmatigheidsfouten geconstateerd bij aanbestedingen

De accountant merkt op dat er voor een bedrag van € 2,7 miljoen aan verstrekte opdrachten en contracten als onrechtmatig moet worden aangemerkt.

Reactie

De totale rechtmatigheidsfout is praktisch gelijk gebleven aan de omvang ten tijde van de interimcontrole (€ 2,5 miljoen). In onze reactie op de interimcontrole hebben wij u aangegeven dat de fouten hoofdzakelijk een incidenteel karakter hebben en praktisch niet te voorkomen waren. Het gros heeft betrekking op het noodgedwongen voortzetten van verlopen contracten, bijvoorbeeld wanneer geen andere leverancier gecontracteerd kon worden of goederen niet tijdig door de nieuwe leverancier geleverd konden worden. Voortzetting van het oude contract levert dan een rechtmatigheidsfout op. Bekende dossiers waaruit een dergelijke fout voortvloeit zijn bijvoorbeeld de in het verleden mislukte

aanbesteding van zaakstelsel, waardoor het oude stelsel (edo) moest worden voortgezet, of bepaalde bedrijfsauto's die de nieuwe leverancier niet kon opleveren, waardoor we zolang nog enkele oude leaseauto's moeten blijven gebruiken, chip-tekorten uit China waardoor wij de DRIPS (mobiele matrixborden) van onze huidige leverancier voorlopig moeten blijven gebruiken et cetera. Gelet op het maatschappelijke belang zijn naar onze mening de geconstateerde rechtmatigheidsfouten gerechtvaardigd. Bovendien blijven wij ruimschoots binnen de toegestane foutmarge van € 7,6 miljoen. Desondanks streven wij uiteraard naar nul fouten.

Aanbevelingen accountant

De accountant wijst op het belang van de inkooptoets aan de voorkant van een inkooptraject om de rechtmatigheid te beheersen. Hij doet de suggestie om de robuustheid van die toets te versterken door hier meer centralisatie in aan te brengen.

Reactie

Wij onderschrijven het belang van de rol die de ex ante inkooptoets vervult alsook het belang van meer coördinatie in het nu decentraal georganiseerd toetsingssysteem. Wij zijn aan het kijken hoe we het systeem van inkooptoetsing verder kunnen versterken.

3.3 Afsluitingsproces jaarrekening aanscherpen

De accountant heeft in het controleproces ervaren dat de administratie een groot aantal correctieboekingen bevat, waardoor het inzicht vertroebeld raakt en meer tijd kost om te doorgronden.

Reactie

Wij onderkennen dit verschijnsel en de nadelige effecten daarvan. Het is gebleken dat het vooral om automatisch gegenereerde boekingen gaat met betrekking tot het 'afrekenen van projecten'. Boekingen in de projectadministratie worden frequent afgerekend naar de balans/exploitatie. Wanneer later blijkt dat een afrekening gestorneerd moet worden i.v.m. met een te maken correctie (met terugwerkende kracht), worden de afrekenmomenten als een uienschil afgepeld (teruggedraaid) om de bron te corrigeren en daarna weer opnieuw afgerekend. Dit leidt tot een boel op- en afboekingen. Wij zijn aan het bekijken of wij aanpassingen aan het proces / de inrichting kunnen doen om de kwestie op te heffen of te reduceren. Wellicht dat tussentijds afsluiten daar behulpzaam bij kan zijn.

3.4 Grondadministratie

De grondadministratie is een bewerkelijk proces. De accountant vraagt hier terecht aandacht voor. Dat de wijze waarop het op dit moment wordt uitgevoerd tijdrovend en foutgevoelig is door de handmatige bewerkingen, onderschrijven wij. Dit is zo gegroeid vanuit het verleden, toen de opgaven een stuk kleiner waren. Gelet op het volume aan (verwachte) grondtransacties en de materiële financiële effecten die daaraan kleven, is in 2023 extra formatie gekoppeld aan de grondadministratie. Daarnaast starten wij een lean-traject op, om de processen m.b.t. de grondadministratie beter op elkaar af te stemmen en efficiënter te laten verlopen.

3.6 Subsidieverantwoording, achterstanden afrekening en prestatielevering

De accountant constateert dat wij ons houden aan de nieuwe regels met betrekking tot de lastneming van subsidies en dat dit doorschuifeffecten geeft op het resultaat. Verder wordt aanbevolen om de interne controlewerkzaamheden in de lijnorganisatie uit te breiden door niet alleen naar de juistheid van de bevoorschotting te kijken, maar ook te toetsen of de lastneming en de daaraan gerelateerde balanspositie (verplichting) juist en volledig is.

Reactie

Navraag bij de accountant leert dat deze aanbeveling betrekking heeft op een uitbreiding van controleaspecten op de subsidieverplichtingen die in de steekproefselectie vallen van de verbijzonderde interne controle (tweedelijns controle), die op kwartaalbasis wordt uitgevoerd. Wij erkennen het nut van een meer geïntegreerde controlebenadering en beraden ons hoe wij dit organisatorisch het beste kunnen inregelen.

3.10 Rentebaten Schatkistbankieren niet meer verwerkt

De accountant noemt de rentebaat uit het vierde kwartaal 2022 die wij abusievelijk aan 2023 hebben toegerekend.

Reactie

Zie toelichting onder punt 1 'ongecorrigeerde verschillen'.